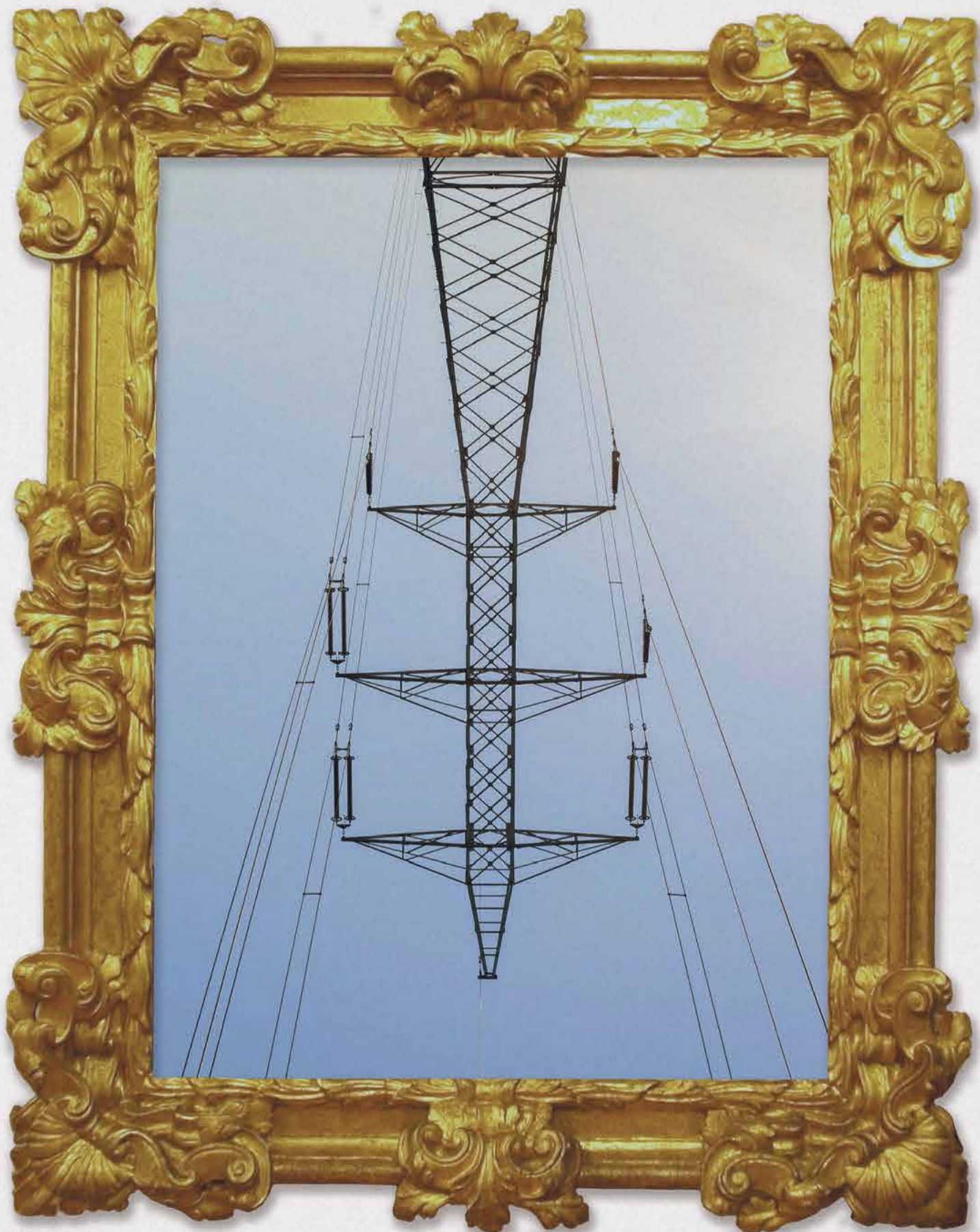

L'OLIGOPOLI ENERGÈTIC, CAP PER AVALL

Diferents iniciatives del País Valencià lluiten per recuperar la sobirania energètica davant el model actual, que posa en risc de pobresa moltes famílies i hipoteca el territori

Garantir el dret a l'energia

Al País Valencià, 25.000 hectàrees de terreny es troben sota l'amenaça de quedar a l'ombra de megaprojectes fotovoltaics. A aquestes cal sumar-hi l'afectació dels parcs eòlics i de les noves línies de molt alta tensió (MAT) associades: unes 100.000 hectàrees de les comarques de Castelló en el cas de la MAT. A la vegada, una part creixent de la població queda exclosa de l'accés a l'energia. La distribució elèctrica a les comarques valencianes està sota control, principalment, d'Iberdrola, qui -juntament amb Endesa, Naturgy, Hidrocantàbrico i Viesgo- ostenta el 98% d'aquesta activitat a l'Estat espanyol.

Sortosament, les alternatives al model oligopolístic resisteixen i cada dia es multipliquen sota noves fórmules. Al llarg del país, descobrim municipis on les veïnes han creat comunitats energètiques per produir la seua pròpia energia, o d'altres en què la distribució encara està en mans de cooperatives locals vinculades al territori. Inclús trobem ajuntaments que han decidit apostar completament per l'autoconsum. Entre totes aquestes alternatives ressona una estratègia comuna: recuperar la sobirania per garantir el dret a l'energia.

Directa

www.directa.cat
C. Riera d'Escuder, 38,
nau 1, planta 1
08028 Sants (Barcelona)
935 270 982 | 661 493 117
directa@directa.cat

Coordinació

Irene Selvaggi, Ester Fayos i Jesús Rodríguez

Edició

Jesús Rodríguez i Maties Lorente

Correcció

Miquel Sorribas

Redacció

Lluís Pascual i Sara Romero

Fotografia

Laura Escartí | @laura.escarti

Mathias Rodríguez | @kalimera_photo

Maquetació i infografia

Mercedes Sánchez | @mercedes_sa

LES MISÈRIES DE L'OLIGOPOLI ELÈCTRIC

El model energètic actual aboca milers de famílies a la pobresa i posa en perill el futur del territori amb el foment de macroprojectes solars i eòlics en terrenys d'alt valor mediambiental

Laura Escartí | @laura_escarti

Mathias Rodríguez | @mathiasrodz_

A través d'un xicotet forat, per un racó de la finestra, trau el cap un cable quasi invisible que arriba des del pis de baix i que dona llum al menjador i la cuina. L'aire fred es cola per un gran finestral sense cristall, que sembla una trinxera de cartons i mantes. Tres xiquets rondon per un passadís fosc. "Per a anar al bany, si és de nit, m'il·lumine amb la llanterna del mòbil", exposa Sílvia, veïna del barri mariner del Cabanyal, a València. Prefereix utilitzar un pseudònim per por a les represàlies de l'entitat bancària Inmocaixa, propietària del pis que ella i la seua parella van okupar fa més de set anys. Els seus tres fills, d'entre 18 mesos i 7 anys, també han normalitzat l'ús de les llanternes per a il·luminar-se.

La de Sílvia és tan sols una dels milers de famílies que pateixen pobresa energètica, bé perquè no poden accedir a serveis bàsics, com l'energia o l'aigua, o bé perquè tenen problemes per a pagar els rebuts. Segons un estudi publicat en 2021 per l'Institut d'Enginyeria Energètica i la Universitat Politècnica de València, el 23,1% de les llars ubicades a València es troben en aquesta situació. Aquestes llars viuen amb ingressos per sota de la

renda mínima una vegada es descompten les despeses d'habitatge i energia, amb una major incidència en barris dels districtes dels Pobllats del Nord (32,9%), Algirós (32,8%) i la Saïdia (30,2%).

Un testimoni semblant al de Sílvia és el de Richard, qui fa gairebé dos anys que viu a La Garrofera, una antiga fàbrica de llet situada al barri de Benimaclet. Actualment hi conviuen una desena de persones migrades, moltes de les quals treballen en la recollida de la taronja. Per a beure, cuinar i rentar els plats fan servir l'aigua d'una font pròxima, i aprofiten els dies de pluja per a acumular l'aigua que utilitzen per a dutxar-se i rentar la roba. En acabar la jornada al camp, arriben en furgoneta a la ciutat, des d'on caminen fins a l'antiga fàbrica. Allà encenen petits focs per a il·luminar-se i escalfar les sales i l'aigua per a cuinar i dutxar-se. La llei d'estrangeria, les dificultats per a empadronar-se i les pitjors condicions laborals actuen com a fronteres que els exclouen de l'accés a l'habitatge i els espanta a viure en infrahabitatges sense serveis energètics i amb condicions insalubres.

"L'arrel de la pobresa energètica està en l'oligopoli i en la mercantilització de l'energia i de

A La Garrofera (Benimaclet, València) hi viuen prop de deu persones migrants sense cap servei energètic ni sanitari. Les condicions de barraquisme, infrahabitatge i okupació d'habitatges dificulten l'accés als serveis bàsics per a tindre una vida digna.

Mathias Rodríguez | @kalimera_photo

Veïnes de Xiva es manifesten a la zona de Brihuela en contra dels macroparc solar que una multinacional italiana pretén instal·lar en este paratge natural

Toni Silva

l'aigua", explica Irene González, portaveu de l'Aliança contra la Pobresa Energètica (APE), una plataforma d'afectades creada en 2014 per a reivindicar el dret d'accés a la llum i l'aigua davant el negoci de les empreses de l'oligopoli i la feblesa de l'administració per a garantir aquest dret.

La situació socioeconòmica de les famílies és molt similar en tots els casos. Destaca el baix nivell d'ingressos, l'impacte del consum d'energia en el pressupost familiar i la situació d'emergència residencial o l'escassa eficiència energètica dels habitatges. A més, estudis recents mostren una major afectació per qüestions de gènere i origen. Segons l'associació Enginyeria Sense Fronteres, els col·lectius més vulnerables són les famílies monomarentals, les dones jubilades, les treballadores de la llar i les dones migrades. "Hi ha perfils molt habituals de mares solteres, de persones migrades i aturades i de dones grans que passen fred per a no endeutar-se", subratlla la portaveu de l'APE.

La creació d'una tarifa social desvinculada del mercat, així com una normativa estatal per a prohibir els talls de subministraments i aconseguir la condonació de deutes de famílies vulnerables són algunes de les reivindicacions de l'APE. "En última instància, creiem que l'energia i l'aigua haurien de ser públiques i comunitàries", defensa González.

L'impacte al territori, l'altre perill

La destrucció de paratges agrícoles i mediambientals és una altra de les conseqüències del sistema energètic actual. L'any 2019 s'aprovava al País Valencià el decret que regula la implantació de nous parcs eòlics i fotovoltaics, amb l'objectiu d'arribar al 50% de generació elèctrica renovable abans de 2030. El resultat ha estat una allau de sol·licituds de projectes, la majoria impulsats per filials de les grans empreses de l'oligopoli energètic, i, en paral·lel, una forta mobilització en defensa del territori.

Un dels municipis més afectats és Xiva (la Foia de Bunyol). La italiana Falck Renewables Power

pretén instal·lar dos macroparc solar de 800 hectàrees en el pla de la Brihuela. Un mar d'espills que assoliria l'extensió més gran de garroferes del món, amb un gran nombre d'arbres monumentals que desapareixerien i una zona d'especial protecció per a les aus (ZEPA), on habiten espècies en perill d'extinció. "És una pèrdua irreparable", lamenta Vicente Serena, president de la Plataforma

"L'arrel de la pobresa energètica està en l'oligopoli i en la mercantilització de l'energia i de l'aigua", asseguren des de l'APE

per a l'Estudi i la Conservació de la Serra de Xiva.

Aquestes muntanyes podrien ser també les destinatàries d'un parc eòlic, projectat en el terme veí de Setaigües. Tant l'Ajuntament de Xiva com el veïnat s'hi han manifestat en contra i hi han presentat més de 4.000 al·legacions. Per ara, han aconseguit l'informe desfavorable de la Conselleria d'Agricultura, però el Ministeri espanyol per a la Transició Ecològica hi té l'última paraula.

La mateixa empresa amenaça Carcaixent (la Ribera), on vol alçar un parc solar de 200 hectàrees en una àrea que inclou zones danyades per un incendi, projecte que podria afectar aqüífers i jaciments arqueològics. Carcaixent, però, no és l'únic municipi afectat de la Ribera Alta: el veïnat de Catadau denuncia que l'Ajuntament "ha autoritzat ocupar terreny públic sense informar la po-

blació". En una situació similar de desinformació es troba la població d'Elda (el Vinalopó Mitjà), que denuncia que la instal·lació de parcs solar en les serres de Camara, Bateig i Bolón és un "atemptat mediambiental".

Eva Tudela, d'Acció Ecologista - Agró, tot i que manté el seu convenciment respecte de les energies renovables, sosté que "el nostre futur també passa pel manteniment del patrimoni, el món rural i les formes de vida vinculades a aquest entorn". "Les activitats agrícoles tradicionals són les responsables de modelar el paisatge i sense elles és impossible preservar-lo", conclou.

L'autopista elèctrica

Més cap al nord, la comarca de Requena-Utiel és una altra de les més afectades. Hi ha projectades dotze macroplantes solar de 2.500 hectàrees, així com set plantes eòliques. I si avancem cap als municipis més septentrionals del País Valencià, el veïnat continua la lluita contra les línies de molt alta tensió (MAT) a Castelló, que venen acompanyades d'altres macroprojectes eòlics i foto-voltaics. L'últim que s'ha anunciat és el del grup francès Akuo i del xinès Premier, que plantegen un parc fotovoltaic a les Coves de Vinromà, Benlloc i Cabanes d'una extensió de 472 hectàrees. Segons reflexiona Asier Merino, de la plataforma No a la MAT, es pretén "reforçar així el discurs de la necessitat de la MAT per a extraure l'electricitat de les zones de l'interior".

"Convertir el medi rural en una central de producció d'energia és una reproducció del que es va fer en els anys cinquanta i seixanta, quan es va decidir que l'Espanya muntanyosa seria el gran reservori per a les grans ciutats", critica Luis del Romero, geògraf especialitzat en energia i despoblament. Per a ell, s'està impulsant un model de "depredació territorial", amb el qual els beneficis queden en mans de multinacionals que, amb l'etiqueta "d'energia neta", continuen especulant amb el territori.

FULL DE RUTA CAP A LA SOBIRANIA ENERGÈTICA AL PAÍS VALENCIÀ

Enmig de la crisi de les energies fòssils i malgrat la consolidació de l'oligopoli energètic, nombroses iniciatives demostren que és possible produir i consumir electricitat de manera sostenible

Lluís Pascual | @LluisPVidal
Sara Romero | @La_Directa

La pobresa energètica i la destrucció del territori no són una penyora ineludible a l'hora de satisfer la demanda ciutadana d'energia. El mercat elèctric actual depèn de les activitats de generació, transport, distribució i comercialització de l'energia. El transport està en mans de Red Eléctrica de España i la resta d'activitats estan controlades per cinc grans empreses: Endesa, Naturgy, Iberdrola, Hidrocarburo i Viesgo. Segons Joaquim Vidal, portaveu de la Plataforma per un Nou Model Energètic al País Valencià, “desconeixement, despreocupació i desconexió amb el territori i amb les persones” són algunes de les característiques que representen aquest model oligopòlic. En contraposició, diverses iniciatives arreu del territori proposen maneres de generar, distribuir i pensar l'energia que transformen el model actual.

Aquest canvi de paradigma ha de passar per “un model en què l'energia siga feta per i per a les ciutadanes; que les ciutadanes decidisquen

quan, per què i de quina manera s'ha de produir l'energia”, considera Vidal. Des de la Plataforma defensen que l'energia hauria de considerar-se un bé d'ús necessari; alhora, també s'hauria de crear una cultura energètica que permeta les usuàries conèixer les passes i els processos perquè l'energia arribe a cada casa. Cita l'exemple de les comunitats energètiques locals com a noves eines que cal aprofitar i adaptar, i manifesta la necessitat d'un canvi en la manera en què es regula el mercat de l'energia, per exemple, a través de la municipalització.

Nombroses organitzacions, com l'Aliança contra la Pobresa Energètica, Enginyeria Sense Fronteres o la mateixa Plataforma per un Nou Model Energètic al País Valencià, manifesten que per a la transformació del model cal que les ciutadanes tinguen el poder de decisió a través de la informació. “No és possible que des de l'oligopoli es propose una transició energètica justa o democràtica.

S'ha de buscar la manera. És el moment de construir un model de baix cap a dalt”, conclou.

Solidaritat pel dret a l'energia

Organitzacions com la cooperativa d'assessorament energètic AeioLuz o l'Oficina de l'Energia de València fa anys que treballen per aquest canvi. “El model de l'oligopoli energètic origina les diferències de preu i els talls de subministrament”, adverteix Núria Baeza, responsable d'Acció Social a AeioLuz. A fi de convertir el dret a l'energia en una realitat, expliquen a les usuàries la factura de la llum i els suggereixen solucions en clau d'eficiència energètica. “Les companyies distribuïdores i comercialitzadores estan molt lluny de resoldre els seus dubtes”, critica Carlos Sánchez, director de la fundació municipal València Clima i Energia, de la qual depèn l'Oficina.

Les línies d'actuació de la cooperativa passen per l'educació energètica, la promoció de l'estalvi i l'eficiència, el foment de l'autoconsum i la lluita contra la pobresa energètica. L'Oficina de l'Energia, una iniciativa que va començar a gestar-se cap a l'any 2018 arran de les demandes traslladades per la ciutadania, persegueix objectius similars. Per a l'exercici de 2022 tenen prevista l'obertura de nous espais d'atenció, dos de fixos als barris de Torrefiel i La Font Santa (València) i un tercer d'itinerant. Sánchez opina que “per canviar aquest model energètic incoherent, l'energia ha d'estar en mans de les persones i ha de produir-se de manera propera”. Amb aquest objectiu tant l'Oficina com AeioLuz treballen per promoure comunitats energètiques locals. “En el moment en què l'energia passe de les empreses a estar en mans de les persones, el model canviarà”, afirma amb optimisme l'enginyer.

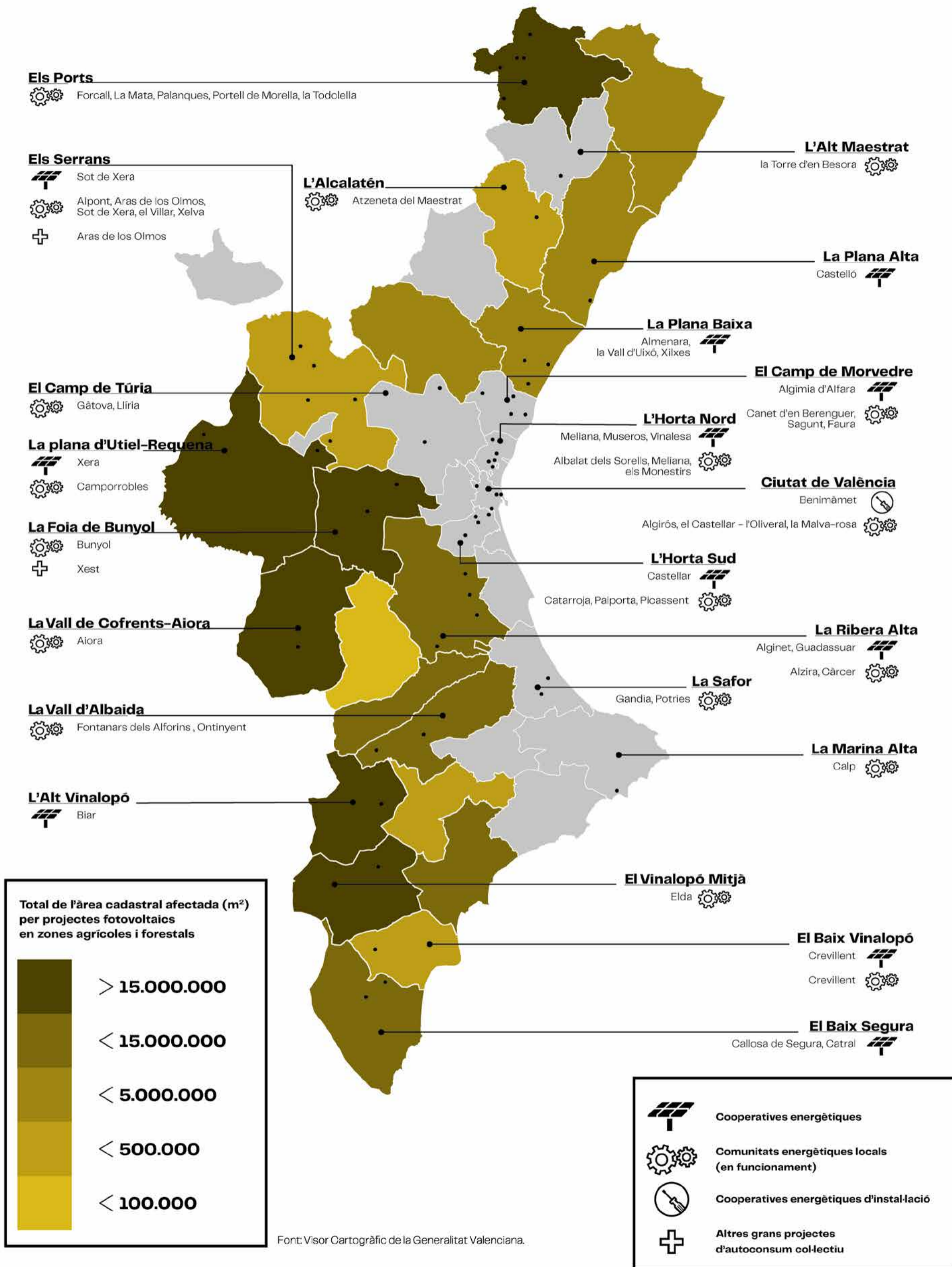
Generació i distribució comunitàries

Les comunitats energètiques locals són una figura recollida en la Directiva europea d'energies renovables en què les membres són, a la vegada, productores, gestores i consumidores mitjançant instal·lacions col·lectives. A més a més, la gestió ha de ser democràtica i els excedents han de repercutir positivament al seu entorn més pròxim. “A través de les comunitats energètiques es pot accedir a energia de proximitat”, matisa la responsable de comunicació de Sapiens Energia, Olivia Fontanillo. Aquesta cooperativa va nàixer l'any 2020 per acompanyar aquesta mena

Les plaques solars, ubicades al sostre del centre cívic de Castellar, donaran servei a seixanta famílies, una nau de producció agrícola i altres entitats del poble. A més, una part de la producció es destinarà a cobrir les necessitats de famílies amb risc de pobresa energètica.

Laura Escartí | @laura.escarti

» d'iniciatives oferint els seus coneixements especialitzats.

El País Valencià ha esdevingut el territori de referència de l'Estat espanyol per a la implantació d'aquestes comunitats. Aproximadament un terç dels projectes en marxa a mitjan 2021 s'havien desenvolupat en territori valencià, però la xifra es va disparar a partir de l'agost, coincidint amb la convocatòria de subvencions de l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (Ivace), amb 46 nous projectes en actiu. "A Sapiens ens han estat cridant durant tot l'any per explicar i dur a terme aquest model en altres territoris", avala Fontanillo. El paper de l'administració valenciana també ha afavorit aquesta embranzida, a través del Pla de foment de comunitats energètiques de la Conselleria d'Economia i les línies d'ajudes específiques de l'Ivace, que cobreixen fins al 65% dels costos d'instal·lació i que han incrementat el pressupost dels 500.000 euros en 2020 fins als 5.000.000 euros que s'han previst per a 2022.

De la mà de Sapiens i de l'Oficina de l'Energia, les veïnes de Castellar -una pedania de València que encara se sap poble- han constituït la seua pròpia comunitat energètica local, en funcionament des de principis de 2022. Empar Puchades, sòcia de la comunitat, n'explica els motius: "Si volem ser protagonistes en l'energia, ens hem d'associar". Les plaques fotovoltaïques estan ubicades al terrat del centre cívic del poble i donen servei a les llars de seixanta famílies i a una nau agrícola. A més, es destina una part de la producció a cobrir les necessitats de famílies amb risc de pobresa energètica. "Ens vam trobar amb la sorpresa d'haver de fer llista d'espera, perquè no podem cobrir la demanda de gent que es vol fer sòcia", explica Puchades.

El col·legi Ballester Fandós, situat vora "les casetes rosa" del barri de la Malva-rosa, és un altre espai pioner en les comunitats energètiques. Malauradament, la pobresa energètica de moltes famílies és una realitat amb la qual conviuen diàriament a les aules. "Som conscients de les mancances econòmiques i socials del barri. Volem aportar un granet de sorra, i se'ns va ocórrer engegar un projecte d'erradicació de la pobresa energètica que alhora ens porte cap a una escola sostenible", exposa el director, Vicent Ripoll. Tenen previst abastir energèticament l'escola amb plaques fotovoltaïques instal·lades al terrat i, amb l'excedent,

donar servei a 27 famílies en situació de pobresa energètica, prioritàriament llars d'alumnes. "Nosaltres l'anomenem Comunitat Energètica Solidària Malva-rosa perquè volem ajudar aquestes famílies i també donar suport a la consolidació de noves comunitats", comenta.

Les comunitats energètiques locals estan restringides a administracions, particulars i xicotetes i mitjanes empreses. Aquest requisit, juntament amb la gestió participativa i democràtica, serveix per a mantenir aquesta fórmula fora de les mans de l'oligopoli, tot i que algunes d'aquestes

La Plataforma per un Nou Model Energètic defensa que "les ciutadanes decidisquen quan, per què i de quina manera s'ha de produir l'energia"

empreses, com Repsol o Iberdrola, han intentat apropiarse d'aquesta terminologia en les seues campanyes publicitàries. La diferència, als ulls de Fontanillo, és clara: "El requisit és que les sòcies siguin propietàries i gestores de les instal·lacions; si darrere tens una empresa com Repsol, la propietat és seua i les decisions també".

A diversos pobles del País Valencià, també les cooperatives elèctriques han mantingut històricament el control de l'energia lluny de l'avarícia de les grans empreses i prop de les seues habitants. N'hi trobem una quinzena (un 85% de les que hi ha a l'Estat), la majoria de les quals són centenàries i van nàixer a principis del segle XX per portar la llum als pobles. "La cooperativa no tracta d'obtenir un benefici bestial, sinó mantindre's i beneficiar les cooperativistes", argumenta la tesorera de la Cooperativa Elèctrica de Castellar, Pilar Gimeno.

Aquesta forma d'organització, que ve d'antic, no està renyida amb altres fórmules que han aparegut més recentment. De fet, la cooperativa és una de les entitats impulsores de la comunitat energètica local d'aquest poble. A la localitat de Crevillent (el Baix Vinalopó), la cooperativa Enercoop també s'ha encarregat d'impulsar la Comunitat Energètica Local COMPTM, una de les iniciatives de referència a l'Estat i a Europa.

L'autoconsum com a eina de descentralització

Una altra de les lluites cap a la sobirania energètica és l'autoconsum, que no es planteja només com el mitjà per a responsabilitzar la societat en el consum de l'energia, ni com la capacitat d'un individu o una comunitat de generar l'energia necessària. Els col·lectius i entitats per la transformació energètica defensen l'autoconsum com a via per a aconseguir una generació distribuïda, és a dir, una generació d'energia elèctrica per mitjà de fonts situades en llocs pròxims a les consumidores, un model que crea més autonomia i menys impacte al territori; per exemple, evitant l'ús de línies d'alta tensió.

A Ares dels Oms (els Serrans), amb 370 habitants, el fet de ser l'últim poble del País Valencià en direcció a Terol -i l'últim de la línia elèctrica- fa que sofrisquen nombrosos talls de llum. En 2017, a causa d'una nevada, van haver de suportar més de 36 hores sense electricitat ni cobertura mòbil. Aquest abandonament per part de les grans empreses i les administracions va impulsar l'Ajuntament a dissenyar i promoure la construcció d'un projecte d'autosuficiència energètica en la localitat, amb la col·laboració de la Universitat Politècnica de València. El projecte se centra en la combinació de quatre tipus de generació d'energia renovable: fotovoltaica, eòlica, hidràulica i biomassa.

Mutaz Alajami, enginyer industrial de l'Ajuntament d'Aras, explica que generar la seua energia suposaria ser independents energèticament a través d'una energia 100% renovable i millorar la qualitat del subministrament. Ara per ara, l'Ajuntament ja compta amb SERSUMA SLU, una empresa distribuïdora d'energia municipal que facilita el subministrament elèctric al poble. Tot i que assegura que "hi ha més preguntes que respostes" pel que fa a la postura de l'administració, comp-

RETRATS

Quan les veïnes de Castellar van descobrir les comunitats energètiques, Empar Puchades va ser una de les primeres a posar-se mans a l'obra per crear-ne una. A casa seua, enmig de l'Horta, sempre havien volgut ser autosuficients energèticament i ara ella s'ha convertit en presidenta de la comunitat de Castellar, tot i que prefereix definir-se com "una més del grupet". Quan en parla, transmet satisfacció: "El projecte crea uns vincles comunitaris enormes; un gran sentiment de poble". A causa de la limitació del servei a 500 metres de distància, sa casa i la d'altres impulsores no podran beneficiar-se encara de la producció. És per això que ja han posat en marxa una segona instal·lació.

"Ha creat un gran sentiment de poble"

Empar Puchades, presidenta de la Comunitat Energètica Local de Castellar (l'Horta Sud)

Mathias Rodríguez | @kalimera_photo

En Ares dels Oms han dit prou a la dependència energètica i als talls de llum, que podien "allargar-se durant dos o tres dies" i afectaven de manera considerable la principal activitat econòmica, la ramaderia. Volen que Ares siga autosuficient energèticament i solucionar així el problema que els suposa ser l'últim poble de la línia. Els estudis duts a terme per la Universitat Politècnica de València han comprovat la viabilitat del projecte i ara estan pendents dels permisos de l'administració pública, que es van començar a tramitar en 2019. Encarna Recio, regidora de Desenvolupament Econòmic, detalla: "Hem iniciat un projecte que respecta el medi ambient i ens dona autoconsum al 100%".

Mutaz Alajami, enginyer i tècnic de l'Ajuntament d'Ares dels Oms, assenyalava la zona on a principis del segle XX s'aprofitava l'energia del riu per a encendre una bombeta en cada llar del poble. Aquelles instal·lacions ja no hi són, però el projecte energètic d'autoconsum preveu recuperar aquest espai i tornar a produir energia hidràulica per a il·luminar el poble.

Mathias Rodríguez | @kalimera_photo

ten a començar el procés d'instal·lació de la planta fotovoltaica en març d'aquest any. Una vegada el projecte estiga realitzat, seran el primer poble de l'Estat espanyol que genere, transporte, distribuïssa i comercialitze la seua energia.

L'energia distribuïda fomentada en l'autoconsum i en la sobirania energètica és també un dels principis que defensen des de Xicoteta Energia, una cooperativa d'instal·lació fotovoltaica

ca amb set sòcies treballadores i seu a Benimàmet (València). Segons explica Gabi López, sòcia treballadora, va nàixer des de la mal anomenada "lleï de l'impost al sol", quan no hi havia gaires instal·ladors, però també de la precarietat i de voler buscar una alternativa millor per a viure i treballar. "Era un sector en què no se sabia molt bé què passaria, i vam considerar important entrar-hi amb aquesta energia, força i perspecti-

ves", explica. Des de Xicoteta Energia també defensen una transició energètica justa i en mans de les persones, a través del model d'autoconsum des dels terrats de les cases o des de grans superfícies pròximes, com ara escoles i polígons industrials. Marta Province, una altra de les sòcies, alerta que "no es tracta només de posar renovables, cal també reduir el consum energètic i comprometre's amb el territori".

"Hem iniciat un projecte que respecta el medi ambient i ens dona autoconsum al 100%"

Encarna Recio, regidora de l'Ajuntament d'Ares dels Oms (els Serrans)

Laura Escartí | @laura.escarti

AeioLuz és una cooperativa d'activistes que van fer un pas endavant per guanyar-se el pa "defensant el dret a l'energia i la sostenibilitat ambiental sense oblidar a ningú". Núria Baeza és treballadora social i sociòloga i s'encarrega d'informar sobre vulnerabilitat energètica. "Explicar la factura és el fil que estirem per desembolicar tot aquest desgavell energètic", afirma. Entre els darrers projectes engegats, la sociòloga destaca els projectes escolars d'estalvi energètic 50/50. En 25 centres de les comarques de València, han establert equips energètics, liderats pel mateix alumnat, per dissenyar estratègies d'eficiència. L'estalvi es veu recompensat en subvencions per al centre, que el mateix equip decideix on vol invertir.

"Explicar la factura és el fil per a desembolicar el desgavell energètic"

Núria Baeza, sòcia treballadora d'AeioLuz

Mathias Rodríguez | kalimera_photo

“PROPOSEM UN MODEL ENERGÈTIC ECOFEMINISTA”

Marta Province i Gabi López són tècniques d'energies renovables i treballadores sòcies de Xicoteta Energia, una cooperativa que treballa per la transició ecosocial i energètica des d'una perspectiva ecofeminista

S. R. | @La_Directa

Com veieu el model energètic de producció i distribució actual, incloent-hi també el de les renovables?

Gabi López (G.L.): Sols cal veure el model aplicat en altres països per veure que el nostre està molt desfasat i és molt oligopolístic. Parlem d'empreses que tenen el 60% del mercat. El mateix passa en les empreses instal·ladores: tenen més poder, més contactes i més marge per a abaixar els preus i guanyar mercat. Les grans empreses energètiques juguen molt amb els seus serveis. Nosaltres, vivint-ho des d'una cooperativa, no podem competir.

Marta Province (M.P.): Amb el sistema actual, s'estan posant de moda les energies renovables i això suposa una reproducció dels mateixos patrons. La metodologia és la mateixa: fons d'inversió que arriben a un territori i col·loquen macroparcs fotovoltaics on els ix més rendible. La realitat d'eixos parcs és que es creen sobre territoris de sacrifici que produeix l'energia per a les ciutats.

Què són els “territoris de sacrifici”?

M.P.: Són territoris rurals que se sacrifiquen físicament per donar l'energia que les ciutats necessiten. Es produeix un extractivisme energètic que implica desforestació, tant en el mateix espai com en tota la línia d'alta tensió.

Defenseu combinar de manera responsable la tècnica i el compromís amb el territori des d'una perspectiva ecofeminista. Què implica aquest posicionament?

G.L.: L'ecofeminisme és proposar un model diferent del capitalista i centrat en les cures de totes les parts: en nosaltres mateixes, en el medi ambient i en la societat. A banda de proposar un model energètic ecofeminista que genere menys impacte al territori, trebalem l'autoconsum domèstic i el fomentem en les ciutats.

M.P.: També vol dir treballar de manera horitzontal i sense jerarquies. Això ens fa menys eficients, i en som conscients. Ens genera molt d'estrès, perquè estem dins d'un sistema que no espera fins al dilluns perquè tinguem la reunió.

Gabi López i Marta Province al local de Xicoteta Energia, en Benimàmet (València)

Laura Escartí | @laura.escarti

Ens trobem enfrontades al sistema, perquè hi som dins i perquè va a un ritme diferent del nostre.

En 2018, es van reunir a Bilbao 140 dones del sector energètic. Què va significar per a vosaltres?

G.L.: Va ser molt bonic, perquè va nàixer arran de la ràbia després que el govern espanyol anomenara catorze experts -tots homes- del sector per liderar la comissió i redactar la Llei del canvi climàtic. Era necessari reivindicar el paper de la dona, però vam anar més enllà. Es va posar l'ecofeminisme en el centre dels debats. Parlàvem d'extractivismes en altres territoris i del rol de reivindicació de la dona, com és el cas de Lolita Chávez, activista de Guatemala, present en la trobada.

M.P.: Ens va ajudar a reivindicar també aquest paper en Xicoteta Energia. Sempre ho podem fer, però que hi haja companyes que estiguen fent-ho en altres territoris dona més força. Des del principi, hem volgut ser un model reproduïble. Si ens criden d'Alacant o de Castelló, no hi anem. El que volem és que apareguen nous projectes a Alacant i a Castelló.

És complicat passar de la teoria a la pràctica?

G.L.: No és més complicat; és fer-ho d'altra manera.
M.P.: És una manera diferent de treballar amb les energies renovables. En el moment en què repensem la nostra feina assalariada com un projecte econòmic de les nostres vides, hem de tindre altres coses repensades, com ara la missió, els valors, les perspectives. És aquesta part política que ens permet viure el projecte amb aquesta passió i que, alhora, funcione.

Aquesta publicació ha sigut realitzada amb el suport financer de la Generalitat Valenciana, Diputació de València i Ajuntament de València.

El seu contingut és responsabilitat exclusiva de Perifèries del món i no reflecteix necessàriament l'opinió de cap d'aquestes institucions.

PERIFÈRIES

DIPUTACIÓ DE
VALÈNCIA
Cooperación Internacional

GENERALITAT
VALENCIANA | TOTS
A UNA
VEU
Conselleria de Participació,
Transparència, Cooperació
i Qualitat Democràtica

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA